

DEĞİŞEN KIRSAL YAŞAM ALIŞKANLIKLARININ HIRSIZLIK SUÇUNA ETKİSİ

Murat MADENÜS *

ÖZ

Suçun büyük oranda sosyolojik bir olgu olduğunun kabul edildiği günümüzde yapılan araştırmalar, sosyo-ekolojik ve çevresel fiziki farklılıkların suç üzerinde önemli derecede belirleyici etkisi olduğunu göstermektedir. Ancak, şu ana kadar geliştirilen sosyo-ekoloji ve çevre temelli suç teorilerinin kırsal göz ardı ederek tamamen kentteki suça ve suçluluğa odaklanmaları, bu bakış açısının bir tarafının eksik kalmasına neden olmuştur. Yapılan son dönem araştırmaları ise kırsalda göz ardı edilemeyecek derecede bir suç olgusunun varlığını ve kırsal suçların kentsel suçlardan farklı bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Rutin Aktivite Teorisi'nin temel varsayımları makro düzeyde yorumlanarak, değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının kırsalda meydana gelen hırsızlık suçlarına etkisi incelenmiştir. Böylece kırsalda yaygın olarak görülen hırsızlıkların önlenmesi için çözüm önerilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışma sonucunda, değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının yeni suç fırsatları yaratarak kırsaldaki hırsızlık suçlarını niceliksel ve niteliksel açıdan etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Suç, Hırsızlık, Sosyo-Ekoloji, Yaşam Alışkanlıkları, Rutin Aktivite.

EFFECTS OF CHANGING RURAL ROUTINE ACTIVITIES ON CRIME OF THEFT

ABSTRACT

Nowadays, crime is regarded largely as a sociological phenomenon and researches indicate that socio-ecological and environmental differences have a significant impact on crime. However, ignoring rural and completely focusing on urban crime and criminality cause an imperfection on perspective of socio-ecological and environmental crime theories. On the other hand, last rural crime researches reveal the existence of noteworthy rural crime fact and conspicuous differences between rural and urban crimes. In this research, effects of changing rural routine activities on crime of theft were analyzed on macro level by using basic assumptions of Routine Activity Theory. Thus, we try to find solutions to prevent thefts in rural. As a result of research done in this direction, it was found that by creating new crime opportunities, changing rural routine activities affect crime of theft in rural both quantitative and qualitative way.

Key Words: Rural Crime, Theft, Socio-Ecological, Routine Activities.

* J. Yzb., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, fmraturmadenus@hotmail.com

1.GİRİŞ

Meydana geldiği toplumda onarılması güç zararlara neden olabilen suç olgusu, bu zararların en aza indirilebilmesi için ciddi şekilde mücadele edilmesi gereken bir olgudur. Bununla birlikte, çağdaş suçla mücadele anlayışı, kolluğun yanı sıra toplumun diğer paydaşlarının da katılmadığı bir organizasyonun suçun önlenmesinde pek de başarılı olamayacağını ortaya koymaktadır (Marenin, 2009: vii). Çağdaş kriminoloji biliminin günümüzde ulaştığı son noktada ise suçun sosyolojik faktörlere dayanan bir olgu olduğu gerçeğinin büyük çoğunluk tarafından kabul edildiğini söylemek mümkündür (Carrabine, Cox, Lee, Plummer ve South, 2009: 68).

Dolayısıyla, suçun önlenmesi için öncelikle suça neden olan sosyolojik faktörlerin tespit edilmesi, sonra da bu faktörlerin ortadan kaldırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Kolluk, bu düzenlemeleri tek başına yapabilecek yetkiye, imkâna ve kabiliyete sahip olmamakla birlikte, toplumun resmî ve sivil bütün unsurlarının ortaklaşa yer aldığı suç önleme faaliyetinde en önemli rollerden birisini üstlenebilme özelliğine sahiptir. Kolluk, bu rolü üstlenirken de yine kriminolojinin ortaya koyduğu bilimsel verilerden ve araçlardan yararlanmaktadır.

Yapılan bazı kriminoloji çalışmaları sonucunda, büyük sosyolojik düzenlemelerin yanı sıra pratik birtakım düzenlemelerin de suça ortam hazırlayan fırsatları azaltarak suçun önlenmesine katkıda bulunabileceği tespit edilmiştir. Suçun oluşumunda, zaman ve mekân faktörlerinin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan suç fırsatlarının rolünü ortaya koyan bu çalışmalar, zamanla bir bütün oluşturmuş ve günümüzde fırsat teorileri (Felson ve Clarke, 1998) ya da çevresel kriminoloji (Wortley ve Mazerolle, 2008) adını alan yaklaşımın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu yaklaşımın, suç mağduru olma ihtimali olan bütün bireylerce ve kolluk birimlerince uygulanabilecek pratik suç önleme önerileri sunması (Felson ve Clarke, 1998: 1) en önemli özelliklerinin başında gelmektedir. Suç fırsatlarını mümkün olduğunca azaltacak uygulamaları tespit etmeyi amaçlayan bu yaklaşım, günümüzün çağdaş kolluk anlayışı doğrultusunda uygulanabilecek en uygun suç önleme araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Ortaya çıktığı günden beri sürekli gelişen ve pek çok başarılı uygulaması mevcut olan (Clarke, 1997: 41-43) fırsat teorilerinin uygulama alanlarının ise genellikle kent suçları ile sınırlı kaldığı (Brantingham ve

Brantingham, 2008: 83) görülmektedir. Bu eğilimin temel nedeninin, çevresel suç teorilerine yön veren ve bu teoriler üzerindeki etkisi hâlen daha devam eden Chicago Okulu'nun ve onun temel suç teorisi olarak görülen Sosyal Düzensizlik Teorisi'nin varmış olduğu yanlış genellemeler olduğu değerlendirilmektedir (Donnermeyer ve DeKeseredy, 2014: 53-64). Chicago Okulu, bir taraftan kriminolojide ekolojik bakış açısının ortaya çıkmasını sağlarken, diğer taraftan ise kırsaldaki suçu ve suçluluğu görmezden gelerek, kırsalın uzun yıllar ekolojik bakış açısının dışında kalmasına neden olmuştur. Buna karşın, özellikle son yirmi beş yılda yapılan kırsal suç araştırmaları, kırsalda göz ardı edilemeyecek oranda bir suç olgusunun var olduğunu ve kırsal suçların nitelikleri açısından kent suçlarından farklılıklar taşıdığını ortaya koymaktadır (Donnermeyer, 2007: 5-10). Araştırmacılar, bu tespitler ışığında izlenmesi gereken iki yol olduğunu belirtmektedirler. Bunlardan ilki ve esas olanı, kırsala özgü yeni suç teorilerinin geliştirilmesidir. İkincisi ise, kent temelli suç teorilerini kırsalda test ederek, kırsalda geçerli olan ve olmayan önermelerin tespit edilmesidir (Donnermeyer, 2007: 16-17).

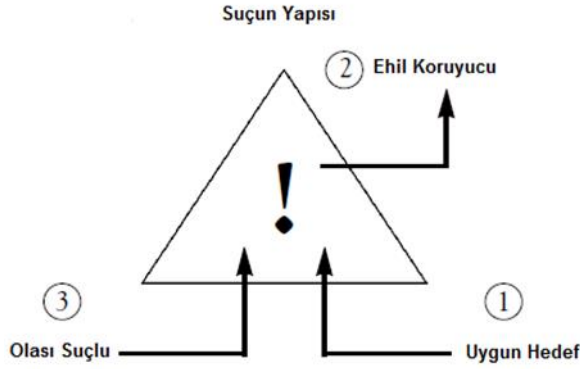
Bu doğrultuda yapılan çalışmanın amacı, kent suçları esas alınarak geliştirilmiş fırsat teorilerinden biri olan Rutin Aktivite Teorisi'nin temel varsayımlarını makro düzeyde yorumlayarak, teorinin kırsalda geçerli olan ve olmayan yönlerini ve değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının kırsalda meydana gelen hırsızlık suçlarına etkisini ortaya koymaktır. Çalışmada veri olarak, J.Gn.K.İği sorumluluk sahasında 2003 ila 2012 yılları arasında meydana gelen hırsızlık olaylarının türlerine göre yıllık sayıları kullanılmıştır. Bu sayılarda değişikliklere neden olabileceği değerlendirilen kırsal yaşam alışkanlıklarındaki değişimler daha önce yapılmış akademik çalışmalardan, TÜİK verilerinden ve ulusal medyaya pek fazla yansımaya ancak yerel medyada kendine yer bulan kırsal sosyal yaşama yönelik haberlerden elde edilen bilgilerle ve verilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, kırsal yaşam alışkanlıklarında meydana gelen değişikliklerin yeni suç fırsatları yaratarak, kırsalda meydana gelen hırsızlıkları hem niceliksel hem de niteliksel açıdan etkilediği ancak kenttekine benzer değişikliklerin kırsalda kenttekinden farklı sonuçlar ortaya çıkartarak suçu da farklı şekillerde etkilediği tespit edilmiştir.

2.RUTİN AKTİVİTE TEORİSİ

Lawrence E. Cohen ve Marcus Felson (1979) tarafından geliştirilen Rutin Aktivite Teorisi, insanların günlük yaşantılarında meydana gelen ve suçla hiç ilgisi olmayan değişikliklerin, bazı yeni suç fırsatlarının ortaya çıkmasına neden olduğunu savunan bir yaklaşımdır. ABD’de, 1947 ile 1974 yılları arasında meydana gelen suç oranlarındaki değişimi analiz eden Cohen ve Felson, suça neden olan temel sosyolojik faktörler olarak değerlendirilen düşük eğitim seviyesi, işsizlik, yoksulluk gibi faktörlerde meydana gelen olumlu değişimlere rağmen, özellikle hırsızlık ve yaralama gibi fail ile hedefin direkt temas hâlinde olduğu suç türlerinin önemli bir artış eğilimi gösterdiğini tespit etmişlerdir (1979: 588-589).

Mevcut sosyolojik suç teorilerinin varsayımlarıyla örtüşmeyen bu durumu açıklamaya çalışan Cohen ve Felson, aynı yıllarda ABD halkının gündelik yaşam alışkanlıklarında meydana gelen değişimleri incelemiş ve suç işleme eğilimi olan kişi sayısına bağlı kalınmaksızın, bu değişimlerin bazı yeni suç fırsatları yaratarak suç oranlarının artmasında etkili olduğu sonucuna varmışlardır (1979: 604-605). Örneğin, bu yıllarda kullanımı giderek artan küçük ev aletlerinin hırsızlar için yükte hafif pahada ağır yeni hedeflerin ortaya çıkmasına neden olduğu; kadınların iş yaşamında daha fazla yer almaya başlamasının, evlerin gün içerisinde daha uzun süreler boş kalmasına ve hırsızlar için uygun zamanların artmasına neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu tespitler, o ana kadar hep bireyin suçluluğu ile ilgilenmiş olan suç teorilerinden farklı olarak, suç olayının bizzat kendi oluşumuyla ilgilenmenin de gerekliliğini gözler önüne sermiştir.

Bu analizlerle, suça makro düzeyde yeni bir bakış açısı getiren yaklaşım, tek bir suçun meydana gelebilmesi için gerekli olan azami bileşenleri ortaya koyarak, bu yeni yaklaşımı mikro düzeyde de uygulanabilir kılmıştır ve asıl büyük ilgiyi bu sayede görmüştür. Mikro düzeyde bir suçun meydana gelmesi için gerekli azami bileşenleri belirleyen yaklaşım, aynı zamanda bu bileşenlerden herhangi birinin ortadan kaldırılması sonucunda suçun oluşmayacağı düz mantığı üzerinden hareket ederek, suçluluğun ortaya çıkmasına neden olan faktörleri giderebilecek büyük sosyolojik değişimleri yapma gücü ve yetkisi olmayan kolluk kuvvetlerinin suç önlemede uygulayabileceği en pratik ve uygulanabilir yöntemleri sunan çağdaş teorilerden biri hâline dönüşmüştür.

Şekil-1: Suçun Yapısı (Felson ve Clarke, 1998: 4)

Rutin Aktivite Teorisi, failin ve hedefin direk temas hâline olduğu bir suçun meydana gelebilmesi için azami üç bileşenin aynı yerde ve zamanda bir arada olması gerektiğini ileri sürmektedir. Bunlar (1) uygun bir hedef, (2) ehil koruyucunun eksikliği ve (3) olası suçludur (Cohen ve Felson, 1979: 589) (Şekil-1).

Teori, kendisinden önce geliştirilen suç teorilerinin aksine suçlulukla değil, suç olayının bizzat kendisiyle ilgilenmektedir (Felson ve Clarke, 1998: 4). Dolayısıyla olası suçlular, teorinin odak noktasında yer almamaktadır ve kendiliğinden varsayılmaktadır. Teorinin asıl ilgi alanını diğer iki bileşen oluşturmaktadır.

Teori, olası suçlu sayısında herhangi bir değişim olmaksızın, uygun hedeflerin sayısında meydana gelen artışın ya da ehil koruyucuların azalmasının suç oranlarını arttıracaklarını, buna karşın bu bileşenlerden herhangi birinin eksikliği durumunda suçun meydana gelmeyeceğini savunmaktadır (Cohen ve Felson, 1979: 589). Bu düşünce, bireyin suç işleme motivasyonunu ortaya çıkartan nedenleri araştıran büyük suç teorilerinin önemini yadsımaksızın, günlük yaşamın, suçun oluşumunda gerekli olan diğer bileşenler olan ve suç fırsatı olarak nitelendirilen ehil koruyucudan yoksun uygun hedeflerin varlığını azaltabilecek şekilde düzenlenebileceğini ileri sürmektedir.

Teoride bahsedilen **uygun hedef** kavramı, failin zarar vermeyi ya da elde etmeyi arzuladığı şeyi ifade etmektedir (Cohen ve Felson, 1979: 589). Teorinin sahipleri burada özellikle mağdur kavramını kullanmaktan kaçınmışlardır. Örneğin, bir evden hırsızlık olayında olayın mağduru ev sahibiyken, hedef; girişi kolay olan ev ve evin içerisinde bulunan para, mücevher, bilgisayar gibi eşyalardır. Bir diğer örnekte ise tacize uğrayan bir bayan, olayın hem mağduru hem de hedefi konumundadır. Yani, teori suçların hukuki mağdurları ile değil, suçluların fiziki hedefleri ile ilgilenmektedir. Bu kapsamda Cohen ve Felson, uygun hedeflerin dört özelliğini **değer**, **hareket ettirilebilirlik**, **görünürlük** ve **ulaşılabilirlik** olarak belirlemişlerdir ve bu özelliklerde meydana gelecek artışların, hedeflerin suça maruz kalma ihtimallerini arttıracaklarını ileri sürmüşlerdir (Felson ve Clarke, 1998: 5).

Teoride bahsedilen **ehil koruyucu** kavramı, şu ana kadar teoriye atıfta bulunan pek çok kişi tarafından yanlış anlaşılmiş ve kavramı sadece kolluk görevlilerinin varlığının suç önlemeye etkisi ile sınırlandırmak gibi bir yanıla düşülmüştür. Oysa teori ehil koruyuculardan bahsederken, sadece resmî kolluk görevlilerini değil, olay öncesindeki ya da esnasındaki fiziksel varlığıyla suçun meydana gelmesini engelleyen herkesi kastetmektedir (Felson, 2008: 71). Örneğin, yalnız başına sokakta yürürken yağma suçunun mağduru olan bir kişinin, aynı sokakta arkadaşlarıyla birlikte yürümesi durumunda aynı suça maruz kalmaması olayında kişinin arkadaşları ehil koruyucu niteliğinde bulunmaktadırlar. Bu hâliyle geniş bir yelpazeyi kapsayan ehil koruyucu kavramına bir eklemeye daha bulunan Bursik ve Grasmick, varlığı sayesinde suçu önleyen insanların haricinde, varlığı sayesinde suçu önleyebilen insan haricî koruyucuların da bulunduğunu belirtmişlerdir (Bursik ve Grasmick, 1993'ten akt. Bunei, Rono ve Chessa, 2013: 80). Bekçi köpekleri, gelişmiş kilit sistemleri, güvenlik kamerası ve alarm sistemleri gibi suç önleyicileri bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Rutin Aktivite Teorisi'nin ortaya çıkış sürecinden ve temel varsayımlarından bahsedildikten sonra şu söylenebilir ki; teori, suçun nedenlerini büyük ve değiştirilmesi güç sosyolojik değişkenlere dayandırarak açıklamaya çalışan suç teorilerinin geçersiz olduklarını kanıtlama amacı gütmeyen ancak bu teorilerin eksik bıraktığı, günlük yaşam ile suç fırsatları arasındaki ilişki olgusunu gündeme getiren, ekolojik bakış açısına sahip bir yaklaşımdır (Cohen ve Felson, 1979: 604-605). Bu yaklaşımın ortaya koyduğu pratik bakış açısı, gerek suça fırsat yaratan

etmenlerin tespitinde, gerekse de bu fırsatların ortadan kaldırılarak suçun bir nebze olsun önlenmesinde yardımcı bir rol üstlenebilmektedir. Bu özellikleri sayesinde Rutin Aktivite Teorisi'nin, başta resmî olarak suç önleme görevini icra eden kolluk birimleri olmak üzere, suç mağduru olma riski altında yaşayan herkesin uygulayabileceği pratik öneriler sunması nedeniyle önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, ekolojik bir suç teorisi olan Rutin Aktivite Teorisi'nin de, Chicago Okulu'nun ortaya koyduğu kent temelli ekolojik bakış açısının sınırları içerisinde kaldığını ve kırsalı göz ardı etme yanlısına düşmekten kurtulamadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

3.KIRSALDAKİ HIRSIZLIK SUÇLARI

Kentlerde ve kırsalda meydana gelen suçlar genel olarak benzer suç tasnifleri altında yer almakla birlikte, kırsalın kentten farklı sosyo-ekolojik ve fiziki çevresel yapısının kırsaldaki suçların kentlerde meydana gelenlerden farklı bir şekilde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (Marshall ve Johnson, 2005: 26 [web]). Bu doğrultuda, günlük kırsal yaşama özgü değişikliklerin hırsızlık suçları üzerindeki etkisinin inceleneceği çalışmaya geçilmeden önce, hırsızlık suçlarının kırsalda meydana gelen bütün suçlar içerisindeki oranına ve hırsızlık suçlarının geleceği ile ilgili öngörülere değinmenin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Kırsalda işlenen hırsızlık suçları, Türkiye'deki kırsal bölgelerin büyük çoğunluğunun emniyet ve asayişinden sorumlu olan J.Gn.K.lığı'nın genel suç tasniflerinde mal varlığına karşı işlenen suçlar olarak isimlendirilen kategori altında yer almaktadır. Tablo-1, J.Gn.K.lığı sorumluluk bölgesinde 2010-2014 yılları arasında meydana gelen asayiş olaylarının değişimini göstermekle birlikte, mal varlığına karşı işlenen suçlardaki önemli artış göze çarpmaktadır.

Hırsızlık suçlarının mal varlığına karşı işlenen suçlar içerisindeki oranına bakıldığında ise oranın genellikle %50 ile % 60 arasında değiştiği görülmektedir (J.Gn.K.lığı, 2013-b: 25-30). Dolayısıyla, J.Gn.K.lığı sorumluluk sahasında son yılların en fazla artış gösteren suç türü olan mal varlığına karşı işlenen suçların çoğunluğunu hırsızlık suçlarının oluşturduğunu söylemek mümkündür.Tablo-2 ise kırsalda 2003-2012 yılları arasında meydana gelen yıllık toplam hırsızlık sayılarını ve hırsızlıkların türlerine göre dağılımını göstermektedir.

Tablo-1: 2010-2014 Yılları Arasında J.Gn.K.İği Sorumluluk Alanında Meydana Gelen Asayiş Olaylarının Değişimi

Yıllar/Suç Türü	Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar	Topluma Karşı İşlenen Suçlar	Devlete ve Millete Karşı İşlenen Suçlar
2010	99.699	38.842	21.813	4.097
2011-2014 Ortalaması	104.261	48.578	22.967	3.497
Değişim	% 4,6	% 25	% 5,3	- %15

Not: Suç miktarları, J.Gn.K.İği tarafından her yıl yayımlanan faaliyet raporlarından (J.Gn.K.İği, 2011; 2012; 2013-a; 2014; 2015) alınmıştır.

Tablo-2’de de görüldüğü üzere, kırsalda meydana gelen hırsızlık suçları sürekli bir artış eğilimi göstermektedir. Polat, Eren ve Erbakıcı (2013: 24) bu verilerden yararlanarak yaptıkları analiz sonucunda, 2012 yılında 28.632 olan J.Gn.K.İği sorumluluk bölgesindeki hırsızlık sayısının, 2023 yılında yaklaşık % 72’lik bir artışla 49.246 sayısına ulaşacağını öngörmektedirler. Bu öngörü, hâlihazırda kırsalda en fazla artış gösteren suç türü olan hırsızlık suçlarının, önümüzdeki yıllarda da üzerinde en fazla çalışılması gereken suç türlerinin başında yer almaya devam edeceğini göstermektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmada, değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının hırsızlık oranlarının bu denli artmasındaki rolü ele alınacaktır.

Tablo-2: J.Gn.K.İği Sorumluluk Sahasında 2003-2012 Yılları Arasında Meydana Gelen Hırsızlık Suçlarının Türlerine Göre Dağılımı ve Eğilimi (J.Gn.K.İği-b, 2013: 30)

Hırsızlık Türü	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Evden Hırsızlık	2.622	2.999	4.163	4.249	4.264	4.473	4.365	4.844	5.997	7.318
İş Yerinden Hırsızlık	2.025	2.256	3.119	3.384	3.255	3.618	3.185	3.164	3.188	3.952
Elektrik Enerjisi Hırsızlığı	520	972	1.173	3.376	3.488	5.408	4.922	4.376	3.147	3.120
Otodan Hırsızlık	831	1.070	1.636	1.751	1.409	1.433	1.557	1.585	1.663	2.685
Haberleşme ve Enerji Nakil Kablosu Hırsızlığı	106	130	224	778	1.151	1.023	691	1.465	2.105	2.234
Diğer Hırsızlıklar	3.677	3.615	4.663	2.113	1.796	2.015	1.060	1.322	1.475	1.895
Bağ, Bahçe ve Tarladan Hırsızlık	79	92	148	119	165	238	796	1.003	994	1.395
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Hırsızlığı	1.033	796	763	841	604	569	1.086	1.505	1.804	1.356
Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Hırsızlık	1.034	672	920	1.344	887	679	650	772	922	1.117
Motosiklet ve Bisiklet Hırsızlığı	45	53	97	89	92	181	468	595	718	1.031
Oto Hırsızlığı	853	1.040	1.292	1.597	1.321	1.146	772	534	461	542
İnşaattan Hırsızlık	5	8	15	27	27	74	221	217	301	413
Geçici Konaklama Yerinden	6	5	24	39	32	39	146	167	198	374

Hırsızlık										
Baz İstasyonlarından Hırsızlık	4	5	13	23	43	25	62	109	264	346
İş Makinesi ve Tarım Aracı Hırsızlığı	8	4	20	26	31	59	151	206	181	228
Kullanma Hırsızlığı	29	16	36	49	146	142	98	155	144	170
Diğer Hayvan Hırsızlıkları	8	14	24	29	91	108	114	143	126	166
Kümes Hayvanı Hırsızlığı	1	9	1	4	2	15	55	94	70	87
Boru Hattından Hırsızlık	69	94	197	136	59	59	46	69	123	70
Yankesicilik	27	31	29	71	98	92	89	51	61	45
Kapkaç	228	244	357	241	137	93	41	37	35	45
Bankadan Hırsızlık	1	0	4	11	9	1	5	1	0	1
Toplam	13.211	14.125	18.888	20.297	19.107	21.490	20.553	22.414	23.977	28.632

Not: Orijinal tabloda yer alan suçlar, 2012 yılında en fazla meydana gelenden itibaren sıralamaya konulmuştur.

4.DEĞİŞEN KIRSAL YAŞAM ALIŞKANLIKLARININ HIRSIZLIK SUÇUNA ETKİSİ

Her daim kent yaşantısına göre farklı yönleri bulunan kırsal yaşam, özellikle teknolojik gelişmelerin getirdiği yenilikler sayesinde kentin sahip olduğu imkânlardan daha fazla yararlanmaya başlamıştır. Dolayısıyla eskiden kent ve kır yaşamını birbirinden ayıran net çizgilerden bazıları günümüzde kaybolmuş, kent ve kır yaşamı birbirine biraz daha benzer hâle gelmiştir. Ne var ki, bu teknolojik yeniliklerin, farklı sosyo-ekolojik yapılara ve çevresel fiziki koşullara sahip olan kent ve kırdaki ortaya çıkardığı sonuçlar da birbirinden farklı olmaktadır. Dolayısıyla, her ne kadar günümüzde kent ve kır birbirine biraz daha benzer hâle gelse de bu iki farklı yapı hâlen daha ayrı ayrı incelenmeye muhtaç ve değer iki ayrı yapı olma özelliğini devam ettirmektedir.

Suç kavramı da bu iki farklı çevresel ve sosyo-ekolojik yapının farklı şekillerde etkilediği olgulardan birisidir. Ne var ki Türkiye’de yapılan az sayıdaki kırsal sosyoloji çalışmasında ise kırsaldaki suç ve suçluluk üzerinde neredeyse hiç durulmamıştır (Bilgiseven, 1988). Bu doğrultuda yapılan çalışmanın bu kısmında, günümüzün değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının, son zamanlarda kırsalda en fazla artış gösteren suç türü olan hırsızlık suçlarına etkisi incelenecektir. İnceleme, temelde kent odaklı bir çevresel suç teorisi olan Rutin Aktivite Teorisi’nin temel varsayımları doğrultusunda ve makro seviyede yapılacaktır. Bu incelemeyle, suçla hiç ilgisi olmayan, hatta çoğu zaman kırsal yaşamı kolaylaştırmak maksadıyla uygulanan bazı yeni kırsal yaşam alışkanlıklarının yarattığı yeni suç fırsatları ve bunların hırsızlık suçlarına etkisi ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

a.Kırsaldaki Uygun Hedeflerin Artması

Rutin Aktivite Teorisi, olası suçlu sayısında herhangi bir değişiklik olmamasına karşın, uygun hedeflerin sayısının artması durumunda suç oranlarının da artacağını ileri sürmektedir (Cohen ve Felson, 1979: 604). Bu kısımda, Türkiye’de değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının, teoriye göre uygun hedeflerin dört özelliği olan değer, hareket ettirilebilirlik, görünürlük ve ulaşılabilirlik faktörlerine etkisi incelenecektir.

(1)Kırsalda Bulunan Değerli Hedeflerin Artması

Kırsalın maddi olanaklar açısından kentin gerisinde olması ve teknolojik gelişmelerin kırsal hayata girmesinin genellikle çok zaman alması, bazı durumlarda ise hiç mümkün olmaması kır ve kent yaşamları arasındaki farklılıkları ortaya çıkaran temel etmenlerden biri olarak kabul edilmektedir (Weisheit ve Donnermeyer, 2000: 331-340). Kent yaşamını hızlandıran ve pek çok faaliyetin daha kolay yapılmasını sağlayan bir takım araçların kırsal yaşam içerisinde yer almaması, kır yaşamının nispeten daha yavaş ve zor bir hâl almasını sağlamaktadır.

Eskiden çok belirgin olan bu farklılıklar, hâlen daha varlığını sürdürmekle birlikte, günümüz kırsal yaşamı artık teknolojik gelişmelere daha hızlı bir şekilde erişme imkânı bulabilmektedir (Bilgiseven, 1988: 82). Bu durum, kırsal yaşamda karşılaşılan birtakım zorlukların kolayca aşılmasını sağlarken, diğer taraftan da eskiden hırsızların dikkatini çekebilecek değer ve nitelikte çok fazla hedef barındırmayan kırsalın, sahip olmaya başladığı değerli hedefler nedeniyle hırsızların ilgi alanına

girmesine neden olmaktadır. Kırsal hayatın en önemli geçim kaynağı olan tarımda kullanılan maddi değeri yüksek aletlerin ve sistemlerin hızla artan bir şekilde hırsızlıklara maruz kalması bu durumun en göze çarpan örneklerindedir.

Tarım, kırsalın en önemli geçim kaynağıdır ve dolayısıyla da tarımsal üretimde veriminin artması kırsalın ekonomik refah seviyesinin artmasının birincil belirleyicisi konumundadır. Tarımsal üretimde verimin artırılması için gerçekleştirilmesi gereken çeşitli aşamalar bulunmakla birlikte, arazinin hızlı ve etkin bir şekilde işlenebilmesi bu aşamaların başında gelmektedir. Eskiden sadece insan ve hayvan gücüyle işlenen topraklardan elde edilen ürün, günümüzün endüstriyel toplumunda artık çok fazla bir anlam ifade etmemektedir. Bu durum, insanların geniş tarım arazilerini daha hızlı ve etkin bir şekilde işlemelerini sağlayacak tarım teknolojisinin geliştirilmesini beraberinde getirmiştir (Bilgiseven, 1988: 96-99). Artık günümüzde tarım arazileri insan ve hayvan gücünden bağımsız bir şekilde, tarım aletleri vasıtasıyla işlenmekte, kıt su kaynaklarının daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayan otomatik sulama sistemleri ile sulanmaktadır. Bu gelişmeler çiftçilerin daha geniş arazileri daha kolay işlemesini, daha az maliyetle daha fazla ürün almasını, dolayısıyla kırsal yaşamın daha kolay hâle gelmesini sağlamaktadır. Ancak diğer taraftan bu gelişmeler yeni suç fırsatlarının ortaya çıkmasına da neden olmaktadır ve örnekler de bunu kanıtlamaktadır.

J.Gn.K.İğİ sorumluluk bölgesinde 2003-2012 yılları arasında meydana gelen iş makinesi ve tarım aracı hırsızlıkları incelendiğinde, 2003 yılında meydana gelen 8 hırsızlığın 27,5 kat birden artarak 2012 yılında 228'e ulaştığı görülmektedir (J.Gn.K.İğİ-b, 2013: 30). TÜİK'in yayınlamış olduğu tarımsal alet ve makine sayıları incelediğinde ise aynı dönemde insan ve hayvan gücüne gereksinim duyan eski tarz tarım araçlarının sayısındaki azalışa karşılık, modern ve maddi değeri yüksek olan tarım araçlarının sayısında önemli bir artış meydana geldiği görülmektedir (tuik.gov.tr [web]) (Tablo-3). İş makinesi ve tarım aracı hırsızlıkları sayıları ile eski tarz ve modern tarım aletlerinin sayılarının bir önceki yıla göre yüzdelerle değişimleri incelendiğinde, eski tarz tarım araçlarının sayılarında her yıl azalma, modern tarım araçlarının sayılarında ise her yıl artış meydana geldiği, buna karşın, aynı dönemde meydana gelen iş makinesi ve tarım aracı hırsızlıklarının da 2004 ve 2011 yılları haricinde sürekli artış gösterdiği görülmektedir.

Tarım aracı hırsızlığı kategorisinde yer alan suçlar genellikle büyük tarım araçlarının çalınması olaylarını kapsamakla birlikte, J.Gn.K.lığı sorumluluk bölgesinde en fazla görülen hırsızlık türü olan evden hırsızlıklar esnasında küçük tarım aletlerinin çalınması olayları ile de sıkça karşılaşmaktadır. Tarlasında kullandığı modern küçük tarım aletlerini genellikle evinin depo olarak kullandığı kısmında muhafaza eden köylüler tarım aletlerinin çalınması sonucunda önemli maddi kayıplara uğrayabilmektedirler. 2015 yılı Ocak ayında, Düzce'nin Yiğilca ilçesine bağlı Çamlık köyünde, bir şahsa ait toplam 30.000 TL değerindeki tarım aletlerinin bulunduğu evin deposundan çalınması olayı bu duruma örnek olarak gösterilebilir (iha.com.tr, 2015 [web]).

Tablo-3: Eski Tarz ve Modern Tarım Araçları ile J.Gn.K.lığı Sorumluluk Bölgesinde Meydana Gelen İş Makinesi ve Tarım Aracı Hırsızlığı Sayılarının Bir Önceki Yıla Göre Yüzdelerle Değişimleri

Yıllar/Hırsızlık-Araç	İş Mak. ve Tar. Arc. Hrs.lığı	Döven	Hayvan Pulluğu	Karasaban	Traktör	Motorlu Tırpan	Meyve Hasat Makinesi
2003	8	46.417	233.708	125.335	997.620	6.134	122
2004	-%50	-%15	-%7,8	-%11,8	%1,1	%29,4	%40,1
2005	%400	-%7	-%3,8	-%6,2	%1,3	%25,5	%11,1
2006	%30	-%16,3	-%5,1	-%11,9	%1,4	%40,7	%39,4
2007	%30,7	-%5,3	-%7,2	-%7,5	%1,8	%23,9	%20,7
2008	%69,4	-%4,4	-%6,1	-%8,4	%1,3	%7,9	%59,3
2009	%155,9	-%20,1	-%9,1	-%11,2	%0,2	%12,6	%26,8
2010	%36,4	-%14,2	-%11,3	-%14,2	%2,1	%54	%137,2
2011	-%12,1	-%8,3	-%6	-%11,5	%2,5	%47,1	%66,2
2012	%25,9	-%9,7	-%6	-%4,6	%4,7	%18,1	%61,4

Maddi değeri yüksek modern tarım aletlerinin yanı sıra, tarımsal faaliyetlerde kullanılmaya başlanan modern sulama sistemleri de içerdikleri değerli maddeler nedeniyle son yıllarda hırsızlar tarafından en fazla rağbet gösterilen hedeflerden biri hâline gelmiştir. Geniş tarım arazilerinin otomatik sistemlerle etkin ve verimli bir şekilde sulanabilmesine imkân tanıyan bu sistemler, özellikle suyu pompalayabilmek için gerekli olan elektrik enerjisini üreten trafolarının içerdığı bakır teller ve trafo yağı nedeniyle hırsızların hedefi hâline gelmektedir. J.Gn.K.İığı suç kayıtlarında haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıkları olarak isimlendirilen suç kategorisi içerisinde yer alan tarımsal sulama sistemlerinin trafolarından hırsızlıklar, haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıklarının tamamını oluşturmamakla birlikte, mevcut suç istatistiklerinde tarımsal sulama sistemlerinden hırsızlıkların sayısının ayrıca tutulmaması bu hırsızlıkların tam sayısının belirlenmesini engellemektedir. Bununla birlikte, bakır kabloların büyük oranda fiber optik kablolarla dönüştürülmesi sonucunda, haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıklarının bir diğer önemli türü olan telefon kablosu hırsızlıklarının sayısında azalma meydana gelmesi, tarımsal sulama trafolarından hırsızlıkların haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıkları içerisindeki yüzdesinin artmasına neden olmaktadır. Özellikle modern sulama sistemlerinin kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıkları da önemli ölçüde bir artış göstermiştir. 2003 yılında J.Gn.K.İığı sorumluluk sahasında meydana gelen toplam 106 hırsızlık olayı ile 22 hırsızlık türü içerisinde en fazla meydana gelen onuncu suç türü olan haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlıkları, 2012 yılına gelindiğinde 20 kattan fazla bir artış göstererek 2234 olay sayısına ulaşmış ve 2012 yılı içerisinde J.Gn.K.İığı sorumluluk bölgesinde en fazla meydana gelen beşinci hırsızlık türü konumuna yükselmiştir (Tablo-2). Trafolardan hırsızlıkların bu denli artış gösterdiği aynı dönem içerisinde, TÜİK'in verilerine göre 2003 yılında 124.036 olan damlama sulama sistemi sayısı 2012 yılı itibarıyla 293.967'e, 185.570 olan yağmurlama sulama sistemi sayısı ise 236.078'e çıkmıştır (tuik.gov.tr [web]) (Tablo-4).

Tarımda maddi değeri yüksek modern tarım aletlerinin ve sulama sistemlerinin kullanılmasındaki artış üzerinden açıklanmaya çalışılan olgu şunu göstermektedir ki kırsal yaşamda da artık teknolojik gelişmelerden yoğun bir şekilde yararlanılmakta ve kırsal yaşam hızlı bir şekilde değişmektedir. Kırsal yaşamın beraberinde getirdiği pek çok zorluğun ortadan kalkmasını sağlayan bu gelişmeler, diğer taraftan kırsalda hırsızları cezbedebilecek değerdeki hedeflerin artmasına neden olmaktadır ve

hedeflerin sayısındaki artışa paralel olarak kırsaldaki hırsızlık sayıları da her geçen gün artmaktadır. Kırsaldaki hedeflerin değerinin artmasının yanı sıra, günümüzde kırsalda çalınan şeylerin daha rahat taşınabilme imkânının olması ise hırsızlıkları arttıran bir diğer etken olarak değerlendirilmektedir.

Tablo-4: Modern Sulama Sistemleri ile Haberleşme ve Enerji Nakil Kablosu Hırsızlıkları Sayısındaki Benzer Yönlü Artış

Yıllar/ Hırsızlık-Sul. Sis.	Haberleşme ve Enerji Nakil Kablosu Hırsızlığı	Damla Sulama Sistemi	Yağmurlama Sulama Sistemi
2003	106	124.036	188.258
2004	130	142.350	194.055
2005	224	149.792	197.908
2006	778	160.629	200.780
2007	1.151	182.911	206.014
2008	1.023	206.307	216.130
2009	691	219.052	219.868
2010	1.465	245.823	229.691
2011	2105	264639	235104
2012	2234	293967	236078

(2)Hırsızlık Esnasında Çalınan Malzemelerin Daha Rahat Taşınabilmesi

Hırsızlık olayları değerlendirildiğinde, hırsızların hedef tercihinde hedefin değeri ve rahatlıkla paraya çevrilebilme imkânı kadar, hedefin istenilen yere kolaylıkla götürülebilmesinin de önemli bir değerlendirme kistası olduğu göze çarpmaktadır. Bir hedefin istenilen yere götürülebilme imkânını belirleyen özellikler ise hedefin büyüklüğü, ağırlığı, bulunduğu

yere monte olma durumu ve hareket kabiliyeti gibi hedefin kendine özgü özellikleri ile hedefin sökülmesini, kaldırılmasını ve taşınmasını sağlayan araç ve gereçlerin imkân ve kabiliyetleridir.

Türkiye kırsalında meydana gelen hırsızlık olayları bu özellikler doğrultusunda değerlendirildiğinde, son zamanlarda hem kırsal yaşamı kolaylaştıran portatif ve daha rahat kullanım sağlayan araç ve gereçlerin sayısının arttığı hem de eskiden taşınması mümkün olmayan hedeflerin, mevcut teknolojik gelişmeler sayesinde hırsızlar tarafından artık daha rahat taşınabildiği gözlemlenmektedir.

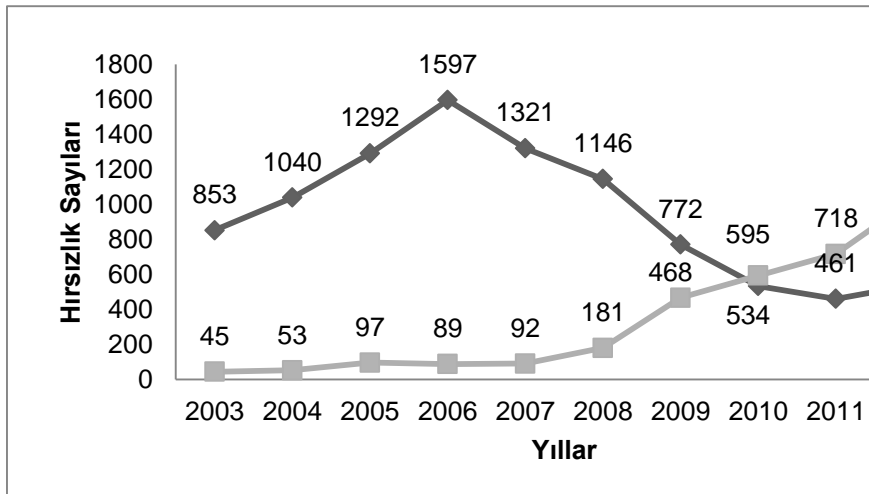
Kırsal yaşamın birincil geçim kaynağı olan tarımda kullanılan aletler her geçen gün daha modern bir hâl alırken, aletlerin giderek küçülmesi, hafiflemesi ve portatif hâle gelmesi de bu gelişimin önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Tarımsal üretimdeki kullanımı son yıllarda giderek artan portatif ilaçlama makineleri bu duruma verilebilecek en güzel örneklerden biridir (erdemlihaber.com, 2011 [web]). Giderek küçülen ve kullanımı kolaylaşan tarım aletleri bu özellikleri ile çiftçinin günlük yaşamını kolaylaştırırken, diğer taraftan sağladığı kolayca taşınabilme ve saklanabilme imkânları sayesinde hırsızların da işini kolaylaştırmaktadır.

Bununla birlikte, artık köy yaşantısının da bir parçası hâline gelmeye başlayan cep telefonu, tablet ve dizüstü bilgisayar gibi teknolojik aletler köy evlerinden çalınması kolay ve değerli hedefler hâline gelmektedir (sakaryarehberim.com, 2008 [web]). Eskiden yaygın olan, köy evinden çalınacak değerinde bir şey bulunamayacağı algısı, günümüzde yerini yükte hafif pahada ağır hedeflerin de köy evlerinde bulunabileceği düşüncesine bırakmaktadır. Portatif tarım aletlerinin ve günlük yaşamda kullanılan küçük teknolojik aletlerin sayısının artması kırsalda meydana gelen hırsızlıkların da artmasına neden olurken, konuyla ilgili en çarpıcı örnek ise son zamanlarda kırsalda en fazla artış gösteren hırsızlık türlerinden biri olan motosiklet ve bisiklet hırsızlıklarıdır.

Kent yaşamında olduğu gibi kır yaşamında da artık bir yerden başka bir yere hızlı bir şekilde ulaşabilmek oldukça önemli bir hâl almıştır ve eskiden köylerde kullanılan at arabaları yerini günümüzde motorlu ulaşım taşıtlarına bırakmıştır. Bununla birlikte, her ne kadar köyleri birbirlerine bağlayan yolların durumu nispeten daha iyi olsa da özellikle köy içi yollarının otomobil kullanımına çok fazla imkân vermemesi ve motosikletlerin daha pratik ve az maliyetli ulaşım sağlaması gibi özellikler, son zamanlarda kırsalda motosiklet kullanımının giderek artmasına neden

olmuştur (kağızmanfm.com, 2011 [web]). Artan motosiklet kullanımı kırsal alanlarda ulaşımı oldukça kolaylaştırırken, diğer taraftan otomobillere göre çalınması, istenilen yere götürülmesi ve saklanması daha kolay olan motosikletler hırsızların hedefi durumuna gelmiştir. J.Gn.K.İği sorumluluk alanında 2003-2012 yılları arasında meydana gelen oto hırsızlıkları ile motosiklet ve bisiklet hırsızlıklarının yıllık değişimi incelendiğinde, oto hırsızlıklarındaki dalgalı azalış eğilimine karşın, motosiklet ve bisiklet hırsızlıklarında sürekli ve önemli bir artış meydana geldiği gözlemlenmektedir (Grafik-1).

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, kırsal yaşamı kolaylaştıran pek çok portatif alet ve araçgerecin varlığı aynı zamanda hırsızlar için kolay taşınabilecek, saklanabilecek ve istenilen yere rahatlıkla götürülebilecek hedeflerin oluşmasına da neden olmaktadır. Hedeflerin hareket kabiliyetini artıran kendi özelliklerinin yanı sıra, hedeflerin taşınmasını ve istenilen yere götürülmesini sağlayan araç ve gereçlerin artması da yine hırsızlıkları kolaylaştıran bir etki yapabilmektedir. Geçmiş çok eskilere dayanan ve en bilinen kırsala özgü hırsızlık türlerinin başında gelen hayvan hırsızlıklarının günümüzdeki işleniş şekli bu duruma verilebilecek en iyi örneklerdendir.

Grafik-1: J.Gn.K.İği Sorumluluk Alanında 2003-2012 Yılları Arasında Meydana Gelen Oto Hırsızlıkları ile Motosiklet ve Bisiklet Hırsızlıklarının Değişimi

Hayvan hırsızlıklarının geçmişi oldukça eskilere dayanmaktadır. Köylünün tarımla birlikte yürüttüğü ve ikinci en temel geçim kaynağını oluşturan hayvancılık faaliyetlerine büyük zarar veren konuyla ilgili henüz daha 1950 yılında düzenleme yapılması gereği duyulmuş ve 7467 Sayılı Hayvan Hırsızlıklarının Men'i Hakkında Kanun (tbmm.gov.tr [web]) uygulamaya konulmuştur. Ne var ki günümüze kadar geçen süre içerisinde hayvan hırsızlıklarının önlenmesi konusunda çok fazla bir ilerleme kaydedilememiş, bunun yanı sıra hayvan hırsızlıklarında kullanılmaya başlanan kamyon veya kamyonet tarzı araçlar sayesinde, hırsızlar her bir olayda eskiden çaldıklarından çok daha fazla hayvanı aynı anda ve kolaylıkla taşıyabilme imkânını elde etmişlerdir. 2013 yılı Mart ayında, Bilecik'in Pazaryeri ilçesine bağlı Ahmetler köyünde, bir şahsa ait 97 küçükbaş hayvanın bir kamyonu yüklenerek çalınması olayı (haber7.com, 2013 [web]), her yıl pek çoğu yaşanan hayvan hırsızlıklarına verilebilecek örneklerden birisidir. Bu örnekte de görüldüğü gibi, eskiden beri var olan bir hırsızlık türü olan hayvan hırsızlıklarında, pek çok alanda kırsal yaşamı kolaylaştıran motorlu taşıt kullanımının artması sayesinde, hırsızlar eskiden taşıyamayacakları kadar çok hayvanı aynı anda, hızlı ve kolay bir şekilde taşıyabilme imkânına sahip olmuşlardır. Kırsalda bulunan hedeflerin değerlerinin artması ve taşınabilmelerinin kolaylaşmasının yanı sıra, günlük yaşamdaki değişiklikler hırsızların bu hedeflerin varlığından da daha kolay haberdar olabilmesine imkân tanımaktadır.

(3)Hırsızların Kırsalda Bulunan Hedeflerin Farkına Daha Kolay Varabilmeleri

Tönnies (2001)'in meşhur cemaat ve cemiyet ayrımı dikkate alındığında, cemaat tarzı yaşamla özdeşleşen kırsal toplulukları kent toplumundan ayıran en önemli özelliklerin başında, kırsal toplulukların içeridekini dışarı yansıtmayan, dışarıdan gelene ise çok açık olmayan kapalı yapısı gelmektedir (Bilgiseven, 1988: 267-269). Bu özelliği sayesinde, özellikle dışarıdan gelen yabancılara karşı sosyal ve fiziksel bir koruma duvarı ören eski kırsal topluluk yapısı günümüzün değişen ve gelişen teknolojik imkânları sayesinde artık dışarıya daha açık bir yapı hâline dönüşmektedir. Bu dönüşüm, kırsal toplulukların da hem sosyal hem de fiziksel açıdan içinde bulunduğu kapalı yapıdan sıyrılıp dış dünyanın nimetlerinden yararlanmasına imkân tanımaktadır. Ne var ki dış dünya ile kurulan iletişimin artması, sağladığı faydaların yanı sıra, kırsalda bulunan hedeflerin hırsızların farkındalık alanına (Brantingham ve Brantingham, 2008: 84) girmesine de neden olmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar yapılan önemli kırsal sosyoloji çalışmalarının suçla ilgili bölümlerinde en fazla vurgulanan husus, kırsal toplulukların sahip oldukları sosyal kontrol mekanizmaları sayesinde, özellikle hırsızlık suçlarını önleyici bir rol üstlendikleridir (Donnermeyer ve DeKeseredy, 2014: 6-14). Buradan hareketle ulaşılan, kırsalda meydana gelen hırsızlık suçlarının tamamına yakınının kırsal dışından gelen yabancılar tarafından işlendiği genel kabulü, günümüzde de hâlen daha çoğunluk tarafından kabul edilen bir yargıdır (Donnermeyer ve DeKeseredy, 2014: 15-26). Bu yargıya eleştirel bir açıdan bakan bazı kırsal suç araştırmacılarının son yıllarda yaptığı çalışmaların sonuçları ise bu yargının bütünüyle kabulünün yanlış olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin çalışmalar sonucunda, köyde meydana gelen bazı hırsızlıklarda, mağdurun kendi komşusundan büyük oranda şüphelenmesine rağmen, içinde yaşadığı topluluğun kendisine vurabileceği “ispiyoncu” damgasından çekinmesi nedeniyle bu şüphesini dile getiremediği tespit edilmiştir (Barclay, Donnermeyer ve Jobes, 2004). Bu çalışmaların sonuçları göstermektedir ki kırsal dışından gelen yabancılar, kırsaldaki hırsızlıkların tek faili olmamakla birlikte, bu hırsızlıkların meydana gelmesinde önemli rolü olan gruplardan birisidir. Dolayısıyla, kırsal topluluğun içerisinde yaşayanların, zaten bu özelliklerinden dolayı kırsaldaki hedeflerin her an farkında olmaları gayet doğalken; kırsaldaki hırsızlıkların artmasına neden olabilecek etken, kırsal topluluk dışında yaşayanların, kırsaldaki hedeflerin farkında olabilme durumlarındaki değişikliklerdir.

Eskiden tam anlamıyla kendine yetebilen ve dış dünya ile bağı oldukça kısıtlı olan kırsal topluluklar, günümüzde Durkheim’in Toplumsal İş Bölümü kavramına (Ritzer ve Stepnisky, 2014: 85-88) uygun hareket etmekte ve sadece kendisine yetecek kadar her şeyi değil, endüstriyel ürün olarak satabileceği bir şeyi üretmektedir. Ayrıca, günümüzde kırsal toplulukların da teknoloji ve konfor ihtiyaçlarının belirmesi, topluluğun üyelerinin kırsaldaki üretim imkânlarıyla elde edilemeyecek ürünleri talep etmesine neden olmaktadır. Bu durum, kırsal toplulukların kendi imkânlarıyla karşılayamadıkları ihtiyaçlarını parayla satın almalarına ve eskiden yabancıların uğramadığı köylere hizmet sektörünün gitmesine neden olmaktadır. Böylelikle, kırsalla daha fazla temas kurma imkânına sahip olan yabancılar arasında suç işleme motivasyonu olanların, kırsalda bulunan hedefleri bizzat görerek farkındalık alanlarını genişletmeleri de mümkün olabilmektedir. Sonuç olarak, kapalı kırsal yaşamın dış dünya ile bağlantısını arttıran ve bu sayede kırsal günlük yaşamda da yeniliklerin ve

kolaylıkların kullanılmasını sağlayan bu gelişmeler, aynı zamanda kırsalın potansiyel hırsızlar tarafından daha rahat keşfedilebilmesine de ortam hazırlamaktadır. Şu ana kadar, değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının, Rutin Aktivite Teorisi'nce belirlenen uygun hedeflerin dört özelliğinden üçü üzerindeki etkisine değinilmiştir. Bir sonraki kısımda son özellik olan ulaşılabilirlik üzerinde durulacaktır.

(4)Kırsaldaki Hedeflere Ulaşımın Kolaylaşması

Ulaşım kabiliyeti, bir topluluğun dış dünya ile temasını ve sosyo-kültürel açıdan gelişimini sağlayan en önemli faktörlerden birisidir. Kırsal topluluklar ile kent toplumu arasındaki gelişmişlik farkını meydana getiren faktörlerin başında da iki sosyo-ekolojik yapının ulaşım imkân ve kabiliyetleri arasındaki fark gelmektedir (Bilgiseven, 1988: 250-253). Kırsal toplulukların yeterli fiziki ve teknolojik ulaşım imkânlarına sahip olmaması, kırsal topluluk içerisinde yaşayanların diğer yerlere ulaşımını engellediği gibi, başka yerlerde yaşayan yabancıların da farklı kırsal topluluklara ulaşımını engellemiştir ve bu nedenle kırsal topluluklar uzun yıllar kapalı bir toplum yapısı ile sınırlı kalmak zorunda kalmıştır.

Bununla birlikte, Türkiye'de özellikle Cumhuriyet'in ilk yılları ile birlikte başlayan ulaşım ağı seferberliği, geç de olsa köylere kadar yayılmış ve köyler giderek daha da gelişen bir ulaşım imkânına sahip olmaya başlamıştır. Aynı dönemde, ulaşım araçlarındaki teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin kırsal yaşama da adapte edilmesi kırsalın ulaşım imkânlarını önemli derecede arttırmıştır (İnce, 2012: 175-184). Bu gelişmeler, eskiden sadece kendine yetecek kadar üretim yapan çiftçinin daha fazla üretmesine ve ürettiklerini pazarlara götürerek satabilmesine, diğer taraftan da hizmet sektörünün köylere kadar ulaşabilmesine olanak sağlamıştır. Karşılıklı alışverişin oluşturduğu sosyal etkileşim sonucunda da kırsal topluluklar dış dünyaya daha açık bir sosyal yapıya dönüşmüştür ve dönüşüm hızla devam etmektedir. Ne var ki kırsal sosyal yaşam alışkanlıklarında önemli ve faydalı değişikliklere neden olan bu gelişmeler, hırsızların da eskiden ulaşamayacak kadar uzak gördükleri kırsaldaki hedeflere rahatlıkla ulaşabilmelerine neden olmaktadır. Bu duruma verilebilecek en ilginç örneklerden birisi ise arazi toplulaştırma faaliyetleri ile birlikte artış göstermeye başlayan tarla, bağ ve bahçeden hırsızlık olayları ile daha kolay bir hâl almaya başlayan tarımsal trafo sistemlerinden hırsızlıklardır.

“Arazi toplulaştırması, tarımsal üretimin artırılması amacıyla, küçük parseller hâlinde birden fazla parçaya bölünmüş, değişik yerlere dağılmış veya elverişsiz biçimde şekillenmiş arazilerin; modern tarım işletmeciliği esaslarına göre ve sulama hizmetlerinin

getirilmesine en uygun bir şekilde birleştirilmesi, şekillendirilmesi ve düzenlenmesi işlemine denir.” (Yoğunlu, 2013: 8 [web]).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere arazi toplulaştırması, araziyi mümkün olduğunca modern makineli tarımsal üretime uygun geometrik şekiller hâline getirmeyi ve tarımsal üretiminin her alanında verimi arttırmayı hedefleyen faydalı bir faaliyettir. Arazi toplulaştırmanın, tarımsal üretimde verimin artırılmasının yanı sıra, arazi ve su anlaşmazlıkları sonucunda meydana gelen asayiş olaylarının da azalmasına olan katkısı da yadsınamaz derecededir.

Arazi toplulaştırma faaliyeti kapsamında gerçekleştirilen hususlardan biri de tarla içi hizmet yolları açmak ve köy içi yollarını daha etkin ulaşım sağlayacak şekilde yeniden düzenlemektir (Yoğunlu, 2013: 10). Ne var ki çiftçinin tarlasına ulaşımını ve tarladan toplanan ürünün araçlara yüklenmesini kolaylaştıran bu düzenlemeler aynı zamanda hırsızların da tarlaların içlerine kadar araçlarıyla rahatlıkla ulaşarak ürün hırsızlığı yapabilmelerine fırsat vermektedir. Tablo-5, Türkiye’de ilk defa 1961 yılında başlayan ve 2003 yılından itibaren hızla artış gösteren toplulaştırma faaliyetlerini (T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2015) ve 2003-2012 yılları arasında J.Gn.K.İği sorumluluk sahasında meydana gelen bağ, bahçe ve tarladan hırsızlık suçlarının değişimini (J.Gn.K.İği, 2013-b: 30) göstermektedir. Verilerdeki değişimden de anlaşılacağı üzere, kırsal sosyal yaşamda pek çok faydalı değişikliğe neden olan arazi toplulaştırma faaliyetleri diğer taraftan yeni suç fırsatlarının ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir.

Arazi toplulaştırma faaliyetleri, yine tarlaların içerisinde bulunan ancak kayıtlara haberleşme ve enerji nakil kablosu hırsızlığı olarak geçen tarımsal sulama sistemlerinin trafolarından bakır ve yağ hırsızlıklarında da bir takım değişikliklerin meydana gelmesine neden olmaktadır. Eskiden sadece yol kenarında bulunan tarımsal sulama trafolarından hırsızlıklar olurken, arazi toplulaştırma faaliyetleri esnasında açılan tarla içi hizmet yolları sayesinde, artık tarla içlerindeki trafoları da rahatlıkla ulaşabilen hırsızlar, yoldan geçenler tarafından görülme tehlikesi yaşamadan trafoların bakırlarını ve yağlarını çalabilme imkânına sahip olmaktadır.

Tablo-5: Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri ile Bağ Bahçe ve Tarladan Hırsızlıkların Benzer Yönlü Artışları

Toplulaştırma Faaliyetleri	Toplam (Hektar)					Yıllık Ortalama (Hektar)				
1961-2002	450.000					10.976				
2003-2014	4.532.785					412.071				
Yıllar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bağ, Bahçe ve Tarladan Hırsızlık	79	92	148	119	165	238	769	1003	994	1395

Sonuç olarak şu söylenebilir ki kırsal toplulukların dış dünya ile iletişimi ve kırsal yaşamın kolaylaşması için vazgeçilmez olan ulaşım yolları ve araçları, faydalarının yanında hırsızlıklara da pek çok yeni fırsat yaratmaktadır. Değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının, uygun hedeflerin son özelliği olan ulaşılabilirliğe olan etkisi incelendikten sonra, şimdi de bu değişikliklerin nitelikli koruyucuların varlığına olan etkisi ele alınacaktır.

b.Kırsalda Bulunan Ehil Koruyucuların Sayısının Azalması

Eskiden çok fazla değerli hedefin bulunmadığı ve ulaşımı zor olduğu için hırsızların çok fazla rağbet göstermediği kırsal alanlardaki bu durumun nasıl bir değişim gösterdiği yukarıda ayrıntılı bir şekilde açıklandı. Bu kısımda ise değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının ehil koruyucuların varlığını nasıl etkilediğine değinilecektir. İşe öncelikle kırsalda yaşayan genel nüfusun sayısındaki değişimi ve bu değişime neden olan faktörleri açıklayarak başlamanın yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Dünya genelinde hemen hemen her ülke, içine girdiği endüstrileşme süreci içerisinde, büyük kısmı kırsalda yaşayan nüfusunun kentlere göç etmesi sürecini yaşamıştır ve yaşamaya devam etmektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre zamanı ve ortaya çıkardığı sonuçları farklılıklar taşıyan köyden kente göç süreci, Türkiye’de özellikle 1950’li yıllarda başlamış (Güreşçi, 2010: 77) ve bu dönemden itibaren kırsalda yaşayan nüfus sürekli azalırken, kentlerde yaşayan nüfus sürekli bir artış eğilimine girmiştir.

Özellikle kentte çalışma imkânı bulacağına inanan genç nüfusun köyleri terk etmesi, kırsalda yaşayan nüfusun giderek yaşlanmasına ve azalmasına neden olmuştur (Yakar, 2012: 134-148). Ancak, bu süreç içerisinde kentlere göç eden nüfusun büyük çoğunluğu köyü ile olan bağlantısını koparmamıştır. Kente göç eden ailelerin çoğu, köyde bulunan babadan kalma evlerini muhafaza etmiş, aile büyüklerinin vefatı sonucu tarla ve bahçeler kente göç eden bu kişilere miras olarak kalmıştır. Ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde köyüne sıkça gidebilme imkânı olan pek çok kişi, kendisi kentte ikamet etmesine rağmen tarlasını ve bahçesini işleyebilmiş, özellikle tarla ve bahçe işlerinin yoğun olduğu yaz aylarının köyde geçirilmesi sonucunda, kırsal nüfus sayısı yılın değişik zamanlarına göre farklılık gösteren bir hal almaya başlamıştır.

İşte, insanların ekonomik ve sosyal ihtiyaçları doğrultusunda köyden kente göç olgusuyla başlayan bu süreç, yine aynı insanların kökenlerine bağlılıklarını devam ettirebilme çabaları ve teknolojinin sağladığı hızlı yer değiştirebilme imkânları sayesinde günümüzdeki son hâlini almıştır. Her ne kadar, şu anda kağıt üzerinde kırsalda çok az sayıda insanın yaşadığı görünse de, günümüz kırsalının sahip olduğu sosyo-ekolojik ve fiziksel çevre eskiye göre çok daha değişken ve hareketli bir yapıya sahiptir. Bu durum, bir taraftan kırsalda hırsızların hedefi olabilecek şeylerin artmasına, diğer taraftan ise yılın belli zamanlarında yoğunlaşan nüfusun, yılın büyük bir kısmında iyice azalarak, kırsalın ehil koruyuculardan tamamen yoksun ve terk edilmiş bir hâl almasına neden olmaktadır.

Bu terk edilmişliğin neden olduğu yüzlerce hırsızlık olayına örnek olabilecek bir olay 2015 yılının Eylül ayında Gerede'ye bağlı Yeşilvadi ve Bahçedere köylerinde yaşanmıştır (haberler.com, 2015 [web]). Olayda, ilçeye göç etmelerine rağmen köydeki evlerini muhafaza eden altı aileye ait evden hırsızlık meydana gelmiştir. Hırsızlar, evler boş olduğu için işlerini rahatlıkla yaparken, olaydan ancak pazar günü ev sahipleri köye gelince haberdar olunabilmiştir. Kırsalın genel nüfusundaki azalışın neden olduğu ehil koruyucu eksikliğinin yanı sıra, hâlihazırda kırsalda ikamet etmeye devam eden ailelerin yapılarındaki ve günlük yaşam tarzlarındaki değişimler de ehil koruyucu varlığını etkileyen diğer bir önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kırsalda yaşayan ve kırsal aile (Tezcan, 2005) olarak isimlendirilebilecek aile tipi, geleneksel olarak geniş aile yapısına sahip olması özelliği ile bilinmektedir. Geniş aile, aynı ev içerisinde en az üç

kuşak aileyi bir arada barındıran aile tipidir. Yani, bir ailenin geniş aile sayılabilmesi için anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aileye en azından dedenin ve ninenin de katılması gerekmektedir. Özellikle kırsal nüfusun kent nüfusundan daha fazla olduğu endüstrileşme dönemi öncesinde sıkça görülen geniş aile yapısı, hâlen daha kırsal topluluklarda kent toplumuna göre daha fazla görülmekle birlikte, yapılan araştırmalar kırsal topluluklarda da artık büyük çoğunlukla çekirdek aile yapısının hâkim olduğunu göstermektedir. Günümüzden neredeyse otuz yıl önce, 1987 yılında Malatya ili kırsalında yapılan bir araştırma sonucunda, ailelerin % 65,7'sinin çekirdek aile yapısında oldukları tespit edilmiştir (Merter, 1990: 232). Türkiye genelinde yapılan araştırmalar ise 1960-1970 yıllarında % 58-60 seviyesinde olan çekirdek aile oranının, günümüzde % 70'lerin üzerine çıktığını göstermektedir (Koç, 2014: 29).

Kırsal topluluklarda eskiden daha fazla görülen ve kırsal toplulukların geleneksel aile yapısı olarak nitelendirilen geniş aile yapısının giderek azalmasındaki en önemli faktörlerin başında, tarımda makineleşmeyle birlikte kırsalda insan gücüne duyulan ihtiyacın giderek azalması gelmektedir. Eskiden tarlasını sürmek için fazlaca insan gücüne ihtiyaç duyan köylü, hem daha fazla çocuğa sahip olma eğilimindeydi hem de bu ihtiyacı karşılaması maksadıyla akrabalarına ihtiyaç duyuyordu. Bu durum dedelerin, ninelerin, anne, baba, kardeşlerin ve çocukların bir arada yaşadığı aile yapılarını ortaya çıkarıyordu. Tarımda makineleşme sayesinde, eskiden pek çok insanın birlikte işleyebildiği tarlalar, artık çok daha az insanla ve çok daha az zamanda işlenebilmektedir. Bunun sonucunda geniş aileye ihtiyaç duymayan kırsal topluluklar da artık büyük oranda çekirdek aile yapısının görüldüğü topluluklara dönüşmüştür. Ancak bu sosyal değişim beraberinde yeni suç fırsatlarını getirmeyi de ihmal etmemiştir.

Kırsal topluluklarda geniş aile yapısının hâkim olduğu dönemde, tarlada çalışmakla görevli pek çok kişinin bulunması, tarlada sürekli bir insan hareketliliğinin bulunmasına neden olmaktaydı. Bunun yanı sıra, tarlaya çalışmaya giden aile üyeleri haricinde kalan, artık çalışamayacak kadar yaşlı olan dedeler ve nineler ile henüz çalışacak yaşa gelmemiş olan çocuklar da evde sürekli birilerinin bulunmasını sağlıyordu. Bu durumda, hem tarla hem de ev aynı anda ehil koruyucu sıfatındaki kişilerin varlığı nedeniyle korunaklı hâle geliyordu. Günümüzde ise tarımda makineleşme sayesinde, hem tarlada çalışan insan gücü azalmış hem de az sayıdaki

insanın tarlada geçirdiği süre kısalmıştır. Bunun yanında, hane halkını oluşturan birey sayısının azalması, anne ve babanın tarlada, çocukların okulda olduğu sürelerde evlerin boş kalmasına neden olmaktadır. Tarımda makineleşmenin getirdiği zaman tasarrufu, çiftçinin başka işlere yönelmesine, teknolojinin getirdiği ulaşım imkânları ise rahatlıkla köy dışına çıkıp sosyal faaliyetlerde bulunabilmesine imkân tanımaktadır. Eskiden, köye belki de haftada bir gelen minibüsle kente giden köylü, artık kendisine ait araçla istediği zaman köy dışına çıkabilmektedir. Tüm bu sosyal değişimlerin kırsal günlük yaşamda yarattığı olumlu etkilerin yanı sıra uzun süreler boş kalan evler ve tarlalar da hırsızlar için yeni suç fırsatları yaratmakta ve kırsaldaki hırsızlık sayıları her geçen gün artmaya devam etmektedir.

5.SONUÇ

Rutin Aktivite Teorisi'nin temel varsayımlarının, kırsalda meydana gelen hırsızlıklar üzerinde ve makro düzeyde yorumlandığı çalışma sonucunda, değişen kırsal yaşam alışkanlıklarının yeni suç fırsatlarının ortaya çıkmasına neden olarak hırsızlıkları hem niceliksel hem de niteliksel açıdan etkilediği ancak kenttekine benzer değişikliklerin kırsalda kenttekinden farklı sonuçlar ortaya çıkartarak suçu da farklı şekillerde etkilediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle, meydana gelen bütün hırsızlıkların nedenini fırsatlarla açıklama gayreti içerisine girmenin ve bu suçların temelinde yatan sosyolojik nedenleri göz ardı etmenin bizi ciddi bir yanıla sevk edeceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak bu veriler şunu göstermektedir ki suç fırsatları kırsalda meydana gelen hırsızlıkların oluşumunda da önemli bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla, bu fırsatların mümkün olduğunca azaltılmasının, kırsalda meydana gelen hırsızlıkların önlenmesine önemli katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

Makro düzeyde yapılan bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda, bundan sonra yapılması gereken, küçük sorumluluk bölgelerinde meydana gelen daha özele indirgenmiş hırsızlık türleri özelinde yapılacak suç analizleri doğrultusunda, bu yerlere ve türlere özgü suç fırsatlarını azaltacak tedbirlerin tespit edilmesi ve uygulanmasıdır. Şu ana kadar çok fazla incelenmemiş olan kırsal suçlar ve kırsal suçluluk, henüz daha el değmemiş bir çalışma alanı olarak araştırmacıların ilgisini beklemektedir.

KAYNAKÇA

- Barclay, E., Donnermeyer, J. F. ve Jobes, P. C. (2004). **The Dark Side of Gemeinschaft: Criminality within Rural Communities**. *Crime Prevention and Community Safety*, 6(3), 7-22.
- Bilgiseven, A. K. (1988). **Köy Sosyolojisi** (2. Baskı). İstanbul: Filiz Yayınevi.
- Brantingham, P. ve Brantingham, P. (2008). Crime Pattern Theory. İçinde R. Wortley ve L. Mazerolle. (Ed.), **Environmental Criminology and Crime Analysis** (ss. 78-93). Devon: Willan Publishing.
- Bunei, E. K., Rono J. K. ve Chessa, S. R. (2013). **Factors Influencing Farm Crime in Kenya: Opinions and Experiences of Farmers**. *International Journal of Rural Criminology*, 2(1), 75-100.
- Carrabine, E., Cox, P., Lee, M., Plummer, K. ve South, N. (2009). **Criminology: A Sociological Introduction**. New York: Routledge.
- Clarke, R. V. (1997). Introduction. İçinde R. V. Clarke. (Ed.), **Situational Crime Prevention: Successful Case Studies (Second Edition)** (ss. 1-43). New York: Harrow and Heston.
- Cohen, L. E. ve Felson M. (1979). **Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach**. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.
- Donnermeyer, J. F. (2007). **Rural Crime: Roots and Restoration**. *International Journal of Rural Crime*, 1(1), 2-20.
- Donnermeyer, J. F. ve DeKeseredy, W. S. (2014). **Rural Criminology**. New York: Routledge.
- erdemlihaber.com. (2011). **Portatif İlaçlama Makineleri Rağbet Görüyor**, <http://erdemlihaber.com/portatif-ilaclama-makineleri-ragbet-goruyor.html> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Felson, M. (2008). Routine Activity Approach. İçinde R. Wortley ve L. Mazerolle (Ed.), **Environmental Criminology and Crime Analysis** (ss. 70-77). Devon: Willan Publishing.
- Felson, M. ve Clarke, R. V. (1998). **Opportunity Makes the Thief: Practical Theory for Crime Prevention**. Londra: Research, Development and Statistics.
- Güreşçi, E. (2010). **Türkiye'de Kentten-Köye Göç Olgusu**. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 77-86.
-

- haber7.com. (2013). **Bilecik'te Hayvan Hırsızlığı**, <http://www.haber7.com/genel-olaylar/haber/999262-bilecikte-hayvan-hirsizligi> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- haberler.com. (2015). **Gerede'de Hırsızlar 6 Evi Soydu**, <http://www.haberler.com/gerede-de-hirsizlar-6-evi-soydu-7699480-haber/> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- iha.com.tr. (2015). **Tarım aletlerini çalan hırsızlar yakalandı**, <http://www.iha.com.tr/haber-tarim-aletlerini-calan-hirsizlar-yakalandi-433441/> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- İnce, E. (2012). **Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye'de Karayolu Ulaşımına Genel Bir Bakış ve Köyde Ulaşım** . Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, XII(24), 171-188.
- J.Gn.K.İği. (2011). **2010 Yılı Faaliyet Raporu**. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı.
- J.Gn.K.İği. (2012). **2011 Yılı Faaliyet Raporu**. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı.
- J.Gn.K.İği. (2013-a). **2012 Yılı Faaliyet Raporu**. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı.
- J.Gn.K.İği. (2013-b). **Hırsızlık Suçu ve Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar**. Ankara: J.Gn.K.İği Basımevi Müdürlüğü.
- J.Gn.K.İği. (2014). **2013 Yılı Faaliyet Raporu**. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı.
- J.Gn.K.İği. (2015). **2014 Yılı Faaliyet Raporu**. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı.
- kağızmanfm.com. (2011). **Kağızman'da Motosiklet Satışları Arttı**, <http://kagizmanfm.com/haberdetay/Kagizmanda-Motosiklet-satislari-artti/594> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Koç, İ. (2014). Türkiye'de Aile Yapısının Değişimi: 1968-2011. İçinde M. Turğut ve S. Feyzioğlu (Ed.), **Türkiye Aile Yapısı Araştırması: Tespitler, Öneriler**. İstanbul: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü. <http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/5550af1d369dc51954e43522/taya2013trk.pdf> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Marenin, O. (2009). Foreword. İçinde D. Wisler ve I. D. Onwudiwe. (Ed.), **Community Policing: International Patterns and Comparative Perspectives** (ss. vii-xii). CRC Press: Boca Raton.

- Marshall, B. ve Johnson, S. (2005). **Crime in Rural Areas: A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre**. Londra: Jill Dando Institute of Crime Science. https://www.researchgate.net/profile/Shane_Johnson5/publication/254955314_Crime_in_Rural_Areas_A_Review_of_the_Literature_for_the_Rural_Evidence_Research_Centre/links/53edaca90cf26b9b7dc5f279.pdf (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Merter, F. (1990). **1950-1988 Yılları Arasında Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler (Malatya Örneği)**. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Başkanlığı.
- Polat, C., Eren, H. ve Erbakıcı, F. (2013). **Hırsızlık Suçunu Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi ve Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar**. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-33.
- Ritzer, G. ve Stepnisky, J. (2014). **Sosyoloji Kuramları**. (Çev. H. Hülür) Ankara: De Ki Basım Yayım.
- sakaryarehberim.com. (2008). **Bilgisayar Hırsız Suçüstü Yakalandı**, <http://www.sakaryarehberim.com/others/haber-bilgisayar-hirsizi-sucustu-yakalandi-13272.html> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- tbmm.gov.tr. **Hayvan Hırsızlıklarının Men'i Hakkında Kanun**, https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/kanunlar_kararlar/kanuntbmmc032/kanuntbmmc032/kanuntbmmc03205617.pdf (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. (2015). **Tarım Reformu Verileri**. <http://www.tarim.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/TRGM.pdf> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Tezcan, M. (2005). **Cumhuriyetten Günümüze Türk Ailesinin Dünyü Bugünü Geleceği**. V. Türk Kültürü Kongresi Cumhuriyetten Günümüze Türk Kültürünün Dünyü, Bugünü ve Geleceği (17-21 Aralık) Gelenek-Görenek-Örf-Adet-Giyim-Kuşam Cilt-XV. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Tönnies, F. (2001). **Community and Civil Society**. (J. Harris, Dü., J. Harris ve M. Hollis, Çev.) Cambridge: Cambridge University Press.
- tuik.gov.tr. **Tarımsal Alet ve Makina İstatistikleri**. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1006 (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).
- Weisheit, R. A. ve Donnermeyer, J. F. (2000). **Change and Continuity in Crime in Rural America**. *Criminal Justice 2000*, 1, 309-357.

- Wortley, R. ve Mazerolle, L. (2008). Environmental Criminology and Crime Analysis: Situating the Theory, Analytic Approach and Application. İçinde R. Wortley ve L. Mazerolle. (Ed.), **Environmental Criminology and Crime Analysis** (ss. 1-18). Devon: Willan Publishing.
- Yakar, M. (2012). **İç ve Dış Göçlerin Kırsalda Nüfusun Yaş Yapısına Etkisi: Emirdağ İlçesi Örneği**. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 10(2), 129-149.
- Yoğunlu, A. (2013). **Arazi Topplulaştırma Faaliyetleri TRB1 Bölgesi (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)**. Fırat Kalkınma Ajansı. <http://www.fka.org.tr/ContentDownload/topplula%C5%9Ft%C4%B1rma.pdf> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2016).